

ALBANSKE PLEMIŠKE DRUŽINE V BENEŠKEM KOPRU

v jubilejnem letu palače Bruti

ALBANESE

ALBANI

BRATI

BORISI

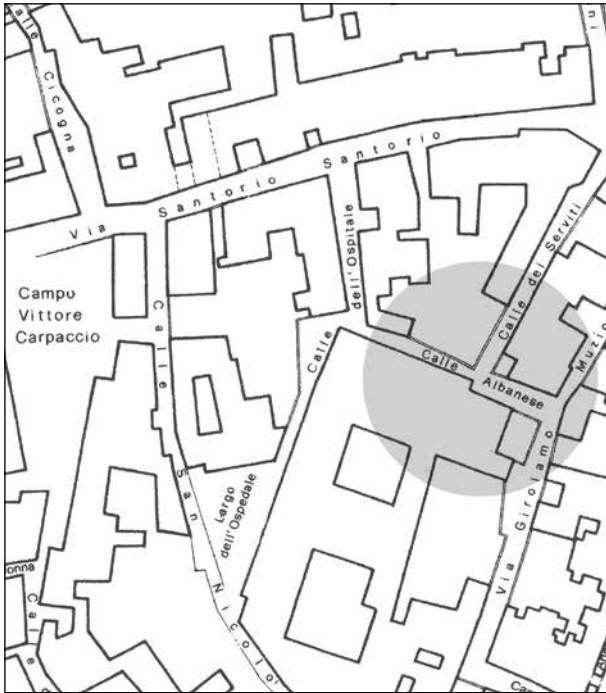
BRUTI

BRUNI

FAMILJET FISNIKE SHQIPTARE NË KOPRIN E VENECISË

në vitin jubilar të pallatit Bruti

Ulica »Calle Albanese«
na predvojnem zemljevidu Kopra

Rruga "Calle Albanese"
në hartën e paraluftës së qytetit Koper

ALBANSKE PLEMIŠKE DRUŽINE V BENEŠKEM KOPRU v jubilejnem letu palače Bruti

Izdajatelj: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper
Založnik: Kulturno društvo Albancev slovenske Istre "Iliria" Koper
Za izdajatelja: David Runco
Za založnika: Hestet Ahmeti
Kraj in datum izdaje: Koper, 2015
Dopolnjena izdaja
Urednik: mag. Peter Štoka
Avtorji: mag. Peter Štoka, dr. Salvator Žitko, dr. Helena Seražin
Prevod: dr. Martin Berishaj
Lektoriranje: Ljuba Vrabc (slovenščina), Ganimet Shala (albanščina)
Tisk: Luglioprint, Trieste (Italija)
Naklada: 300 izvodov
Nosilec avtorskih pravic: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper
in Kulturno društvo Albancev slovenske Istre "Iliria" Koper

Osrednja knjižnica
Srečka Vilharja Koper
Biblioteca centrale
Srečko Vilhar Capodistria

FAMILJET FISNIKE SHQIPTARE NË KOPRIN E VENECISË në vitin jubilar të pallatit Bruti

Botues: *Biblioteka Qendrore "Srečko Vilhar" Koper*
Botues: *Shoqata kulturore e shqiptarëve të Istrias sllovene "Iliria" Koper*
Për botuesin slovenisht: *David Runco*
Për botuesin shqip: *Hestet Ahmeti*
Vendi dhe data e botimit: *Koper, 2015*
Botimi shtese
Redaktor: *mag. Peter Štoka*
Autorët: *mag. Peter Štoka, dr. Salvator Žitko, dr. Helena Seražin*
Përkthimi: *dr. Martin Berishaj*
Lektorimi: *Ljuba Vrabc (slovenisht), Ganimet Shala (shqip)*
Shtypi: *Luglioprint, Trieste (Itali)*
Tirazhi: *300 kopje*
Të drejtat autoriale: *Biblioteka Qendrore "Srečko Vilhar" Koper
dhe Shoqata kulturore e shqiptarëve të Istrias sllovene "Iliria" Koper*

Beseda prireditelja

Na povabilo koprške knjižnice sem letos v mesecu februarju prisostvoval svečanosti ob 300-letnici izgradnje palače Bruti v Kopru, današnjega sedeža mestne knjižnice in z veseljem ugotovil, da so bile v Kopru, nekdanjemu upravnemu in škofijskemu sedežu v času Beneške republike, navzoče številne družine albanskega porekla. Obletnica palače Bruti je časovno sovpadala z obletnico kosovske neodvisnosti, ki so jo pod okriljem Kulturnega društva Albancev slovenske Istre »Iliria« številne albanske izseljeniške organizacije proslavile v Ankaranu pri Kopru. Ob tej priložnosti smo se z ministri Kosova in Albanije ter drugimi dostojanstveniki in kulturniki dogovorili, da se na grobu monsinjorja škofa Agostina de Brutija ponovno zberemo v mesecu septembru in slovesno obeležimo navzočnost albanskih družin v Kopru, s čimer so le te beneško prestolnico Istre, metropolo »Capo d'Istria«, uvrstile na zemljevid albanske diaspore na severovzhodni obali Jadranskega morja.

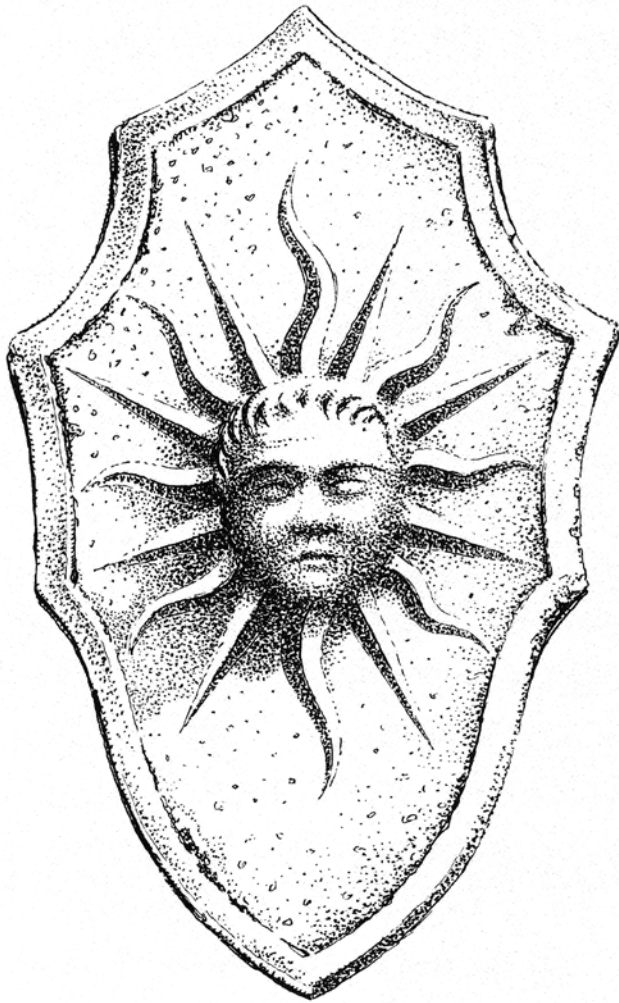
Zato se veselim te publikacije, s katero smo želeli osvetliti dejavnost koprškega škofa Agostina in pomen rodbine grofov Brutijev, ki izhaja iz Drača in Ulcinja in se je po turški osvojitvi Beneške Albanije ob koncu 16. st. dokončno nastanila v beneškem Kopru. Ta družina je Kopru zapustila enega izmed najlepših spomenikov baročne stavbene dediščine v Istri, palačo Bruti, ki še vedno služi kulturnemu namenu in je v okras mestu. V

publikaciji so predstavljena tudi vsa knjižna dela škofa Agostina, v katerih opisuje svoj čas, to je obdobje največjega razcveta mesta, ko se je olepšalo z dograditvijo stolnice, prenovitvijo krstilnice sv. Janeza Krstnika, izgradnjo palače Bruti in adaptacijo škofijskega semenišča. Publikacija se zaključi s sintetičnim pregledom še drugih albanskih plemiških družin v Kopru in je za Albance, ki danes živimo v Kopru velikega pomena. Albanci smo v Kopru izpričani že v 13. stoletju z navzočnostjo plemiške družine grofov Albanese, nekoliko kasneje se ji pridružita še plemiški družini grofov Brati in Albani.

Nenazadnje se je zaradi navzočnosti številnih albanskih družin tako poimenovala tudi ena izmed koprskih ulic »Calle Albanese« (Albanska ulica). Sem smo se naselili v različnih obdobjih iz raznih družbeno-političnih vzrokov ali verskega prepričanja in čeprav smo danes prepoznavni pretežno po gostinski in gradbeni dejavnosti, smo narod plemenitih prednikov, grofov, plemičev in drugih pomembnih mož, ki so pustili vidno in otipljivo sled v sleherni deželi gostiteljici. To nam je v ponos in nam dviga samozavest.

Upravni in vojaški ustroj Beneške republike je vladal prekomorskim deželam, »lo Stato da mar«, kamor se je s pomočjo krajevnega plemstva, tudi albanskega, umeščala tudi Beneška Albanija. Kasneje so se zaradi turške grožnje te plemiške rodbine razkropile na različne konce, tudi na sever

Sonce – grb Kopra / Dielli - stema e Koprës

Jadranskega morja. To so storile plemiške rodbine Borisi, Bruti in Bruni, nekatere druge pa so sem prišle iz beneške prestolnice, kot družina Carpaccio, ki je v Kopru prejela pomembna naročila in zapustila mestu najvažnejša slikarska dela.

Na tem mestu bi spomnil tudi na tiho pričevanje preprostih Albancev, ki so se naselili v zaledju Kopra v času velikih kug v 17. stoletju, ki so dobesedno iztrebile lokalno prebivalstvo, in so z marljivostjo ohranjali rodovitno podobo Istre. Vse te bolj ali manj pozabljene zgodbe so danes predmet raziskavanja, tako s strani naših kot drugih strokovnjakov, kar nam bo v pomoč pri utrjevanju narodne istovetnosti, saj se je zgodba preseljevanja in integracije naših ljudi odvijala na tleh Kopra »na prepihu« vseh obdobjih njegove zgodovine in pod različnimi oblastmi.

Današnje svečanosti ne bi bilo brez vaše udeležbe in vaših velikodušnih donacij. Srčno rad bi se zahvalil gospodu Valonu Muratiju, ministru za

izseljence Republike Kosovo, Njegovi ekscelenci gospodu Pëllumbu Qazimiju, ambasadorju Republike Albanije v Republiki Sloveniji, Njegovi ekscelenci gospodu Nexhmiju Rexhepiju, ambasadorju Republike Kosovo v Republiki Sloveniji. Posebna zahvala gre monsinjorju dr. Juriju Bizjaku, koprskemu škofu ordinariju in dr. Donu Lushu Gjerdjiju, generalnemu vikarju kosovske škofije za daritev sv. maše v spomin škofa Agostina. Srčno se zahvaljujem prof. dr. Edmondu Malaju iz Centra za albanske študije v Tirani in dr. Salvatorju Žitku iz Zgodovinskega društva za južno Primorsko Koper za izčrpne zgodovinske prispevke. Velika zahvala gre domačinu Ganiju Llaloshiju, albanskemu akademskemu slikarju, ki je s svojimi razstavljenimi deli likovno povečal in vizuelno olepšal današnjo slavje.

Velika zahvala gre patru Borisu Markežu, gvardianu Frančiškanskega samostana sv. Ane za samostanske prostore, ki nam jih je dal na razpolago, zlasti Galerijo za odprtje likovne razstave ter čudovito kuliso samostanskega vrta za izvedbo kulturnega programa. Nenazadnje bi se rad zahvalil mag. Petru Štoki, kustosu starih knjižnih zbirk mesta Koper iz koprške knjižnice, za ureditev in izdajo te publikacije, predvsem pa, ker je opozoril na prisotnost albanskih plemiških rodbin v Kopru in me spodbujal pri obeležitvi te svečanosti.

Velika zahvala za moralno podporo in neprecenljiv trud pri prevajanju omenjene publikacije v albanski jezik gre mojemu dobremu prijatelju prof. dr. Martinu Berishaju, dekanu Fakultete za diplomacijo in mednarodne odnose v Prištini in direktorju Centra za albanske študije »Albanica« v Ljubljani ter Ganimet Shala za lektoriranje publikacije v albanščini. Čisto na koncu bi se rad zahvalil še Občini Koper in njenemu županu gospodu Borisu Popoviču za podpiranje naše dejavnosti, ki jo sedaj lažje izvajamo v novih prostorih društva.

*Heset Ahmeti,
Predsednik KD Albancev slovenske Istre
»Iliria« Koper*

V Kopru, 26. septembra 2015

Fjala e organizatorit

Me ftesën e bibliotekës qendrore të Koprit, në muajin shkurt të këtij viti isha prezent në ceremoninë që shënonte përvjetorin e 300 të ndërtimit të pallatit Bruti në Koper, selia aktuale e bibliotekës qendrore. Me këtë rast, me plot kënaqësi mësova se, në ipeshkvinë e atëherëshme dhe selinë administrative, në kohën e Republikës Venedikase, ishin prezente disa familje me origjinë shqiptare. Përvjetori i pallatit Bruti përkoi me përvjetorin e pavarësisë së Kosovës, i cili nën kujdesin e Shoqatës kulturore shqiptare e Istrias sllovene "Iliria" Koper, u festua në Ankaran afër Koprit. Me këtë rast, së bashku me ministrat e Kosovës dhe Shqipërisë, si dhe me disa persona tjerë veprimtar dhe të fushës së kulturës, kemi rënë dakord, që në muajin shtator të takohemi përseri, pranë varrezave të monsinjorit ipeshkvit Agostino de Brutija dhe në mënyrë ceremoniale të perkujtojmë prezencën e familjeve fisnike shqiptare në Koper, të cilat kontribuan që kryeqyteti venedikas i Istrias, metropoli "Capo d'Istria", të shënohet në hartën e diasporës shqiptare në bregdetin veri-lindor të detit Adriatik.

Për këtë arsye, me kënaqësi të madhe pres publikimin, me të cilin dëshirojmë të zbardhim aktivitetin e ipeshkvit të Koprit Agostino dhe rëndësinë e familjes së kontëve Bruti, të cilët rrjedhin nga Durrësi dhe Ulqini, dhe të cilët pas pushtimit turk të Shqipërisë venedikase në fund të shekullit 16, përfundimisht janë vendosur në Koprin venedikas. Kjo familje i la qytetit të Koprit një nga monumentet më të bukura të trashëgimisë arkitekturore të stilit Barok në Istria, pallatin Bruti, i cili ende shërben si dekorim i qytetit dhe luan një rol të rëndësishëm kulturor. Në këtë botim gjithashtu prezantohen të gjitha veprat letrare të ipeshkvit Agostino, ku përshkruan kohën e tij, pra, periudhën e prosperitetit më të madh të qytetit, kur ky zbukurohej me përfundimin e ndërtimit të katedrales, rimodelimin e baptisterisë së Shën Janez Krstnikut, ndërtimin e pallatit Bruti dhe renovimin e seminarit të ipeshkvisë. Publikimi përfundon me një përmbledhje sintetike, ku përshkruhen edhe disa familje tjera fisnike shqiptare të qytetit Kopër, gjë që për ne shqiptarët që sot jetojmë në Koper është shumë e rëndësishme. Shqiptarët jemi përmendur në Koper që në shekullin 13, me prezencën e familjes fisnike të

Sv. Marko, zavetnik Beneške republike (Stolnica Koper) / Shën Marku, i shenjt mbrojtës i Republikës së Venedikut (Katedralja e Koprit)

kontëve Albanese, pak më vonë asaj i janë bashkangjitur edhe dy familje tjera fisnike të kontëve Brati dhe Albani. Më në fund, shkaku i prezencës së disa familjeve fisnike shqiptare emërohet edhe njëra nga rrugët e Koprit "Calle Albanese" (Rruga Shqipëtare). Ketu jemi vendosur në periudha të ndryshme kohore për arsye të ndryshme politike ose shoqërore apo bindjeve fetare, edhe pse ne shqiptarët kryesisht jemi të njohur me aktivitete që kanë të bëjnë me gastronomi dhe ndërtimtari, por si popull ne jemi një komb i paraardhësve të kontëve, fisnikëve dhe eminencave tjera të rëndësishme, të cilët kanë lënë gjurmë të dukshme dhe të prekshme anë e mbanë botës. Kjo është krenaria jonë për qfarë duhet të jemi shumë të vetëdijshëm.

Strukturat administrative dhe ushtarake të Republikës Venedikase kanë sunduar vendeve përtej bregdetit, "lo Stato da mar", dhe me ndihmën e fisnikërisë lokale, shqiptare, vendoset edhe Shqipëria Venedikase. Më vonë, për shkak të kërcënimit turk

Upodobitev mesta Koper (Justinopolis) v 17. stoletju / Panorama e qytetit Kopër (Justinopolis) në shekullin 17.

këto familje fisnike kanë qenë të shpërndara në vende të ndryshme, gjithashtu edhe në veri të detit Adriatik. Këtë ishin të detyruar të bëjnë familjet fisnike Borisi, Bruti dhe Bruni, disa familje tjera kanë arritur këtu nga kryeqyteti i Venecias, siç ishte familja Carpaccio, e cila në Koper kishte marrë porosi të mëdha, dhe më pastaj i kishte lënë qytetit veprat më të rëndësishme të pikturës.

Në këtë pikë, unë do t'iu kujtoja dëshminë e heshur të shqiptarëve të thjeshtë, të cilët gjatë fatkeqësisë të mëdha shëndetësore të mortajes në shekullin 17, u vendosën në periferin e Koprit, dhe me zell kanë ruajtur imazhin e frytshëm të Istriasë. Të gjitha këto rrëfime pak a shumë të harruara, sot janë objekt hulumtues i ekspertëve vendor dhe të huaj, të cilat do të ndihmojnë në përfundimin e identitetit kombëtar, për arsye se e gjithë historia e migrimit dhe integritetit të njerëzve tanë, pothuajse ka ndodhur në tokën e Koprit, përgjatë periudhave të ndryshme historike dhe autoriteteve të ndryshme udhëheqëse.

Ceremonia e sotme nuk do ishte pa pjesëmarrjen dhe donacionet e juaja bujare. Unë, singërisht do doja të falenderoja z. Valon Muratin, Ministër i diasporës i Republikës së Kosovës, Shkëlqesinë e Tij z. Pëllumb Qazimin, Ambasador i Republikës së Shqipërisë në Republikën e Sllovenisë, Shkëlqesinë e Tij z. Nexhmi Rexhepin, Ambasador i Republikës së Kosovës në Republikën e Sllovenisë. Falenderime të veçanta i takojnë monsinjorit dr. Jurij Bizjak, i peshkvit ordinar të Koprit dhe dr. Don Lush Gjergjit, vikarit gjeneral të kishës katolike të Kosovës, për sakrificën e Meshës së Shenjtë në kujtim të ipeshkvit Agostino. Përzemërsisht falenderoj prof. dr. Edmond Malajn nga Qendra për Studime Shqiptare në Tiranë dhe dr. Salvador Zhitek, Shoqata Historike e Primorskes jugore Koper, për kontributin gjithëpërf-

shirës historik. Një falënderim i madh i takon z. Gani Llalloshit, piktorit akademik shqiptar, i cili me veprat e tija të ekspozuara në menyre artistike dhe vizuale ka përlëvduar dhe zbukuruar ceremoninë e sotme. Një falënderim i veçantë poashtu i takon z. Boris Markezhit, guardian i manastirit Françeskan Shën Annes, për ambientin e manastirit, që na dha në dispozicion, në veçanti Galerinë për hapjen e ekspozitës së artit dhe pamje të mrekullueshme të kopshtit të manastirit për zhvillimin e programit kulturor. Së fundi, unë do të doja të falenderoja mag. Peter Shtoka, kurator i koleksioneve të Librave të vjetra të bibliotekës qendrore Koper, për redaktimin dhe botimin e këtij publikacioni, sepse personalisht Petri na tërhoqi vëmendjen për prezencën e familjeve fisnike shqiptare në Koper dhe mua personalisht më frymëzoi për organizimin e kësaj ceremonije përkujtimore. Për mbështetjen morale dhe përpjekjet e çmuara në përkthimin e këtyre botimeve në gjuhën shqipe falenderoi mikun tim të mirë Prof. dr. Martin Berishen, dekan i Fakultetit të Diplomacisë dhe Marrëdhënive Ndërkombëtare në Prishtinë dhe drejtor i Qendrës për Studime Shqiptare "Albanica" në Lubjanë si dhe zonjushën Ganimet Shala, përkthyes gjyqësore e gjuhës shqipe në Slloveni. Dhe në fund do doja të falenderoja Komunen e Koprit, veçanarisht kryetarin e saj z. Boris Popoviç për mbështetjen e aktiviteteteve tona, të cilat tani i zhvillojmë shumë më lehtë në objektin e ri të Shoqatës, i cili na u mundësua po nga kjo komunë.

Heset Ahmeti

Kryetar i Shoqatës kulturore shqiptare
e Istrias sllovene "Iliria" në Koper

Koper, më 26 shtator 2015

Koprski škof Agostino grof de Bruti (1733-1747)

Koprski škof Agostino grof Bruti se je rodil v Kopru maja leta 1682 v ugledni plemiški družini, ki je dala mestu številne cerkvene dostojanstvenike, izobražence in vojščake. V dominikanski red je vstopil v rodnem Kopru, teologijo pa je študiral v Padovi, kovnici vodstvenega kadra Beneške republike. Sprva je opravljal službo konzultorja - svetovalca pri sveti inkviziciji v Kopru, nakar je bil tajnik beneških odposlancev Duoda in Cornara v Rimu. Tukaj je navezal stike z višjim klerom, ki je v njem prepoznal razumnega in poštenega človeka ter mu zaupal izpraznjeno mesto njegove eminence Cornara in tako postal veliki komornik »maestro di camera« njegove svetosti Janeza Frančiška Albanija - papeža Klemna XI., ki je bil tako kot Avguštin albanskega rodu. Kasneje je postal prelat beneške opatije v mestu Asola, nato je bil imenovan za naslovnega škofa

v mestu Hania (Canea) na Kreti, leta 1733 pa ga je Sveti sedež imenoval za škofa ordinarija v Kopru in je nasledil škofa Borromea. Sklical je dve škofijski sinodi, povečal koprsko semenišče, kor koprške stolnice, opremil zakristijo, nakupil liturgično opremo in paramente, dal izdelati orgle ter izdal Sinodalne konstitucije in nekaj pastoralnih pisem. Škofijo je vodil z gorečnostjo, modrostjo in naukom 13 let in 8 mesecev.

Umril je leta 1747. Njegovi ostanki počivajo v kapeli Karmelske Matere Božje v krstilnici sv. Janeza Krstnika (Rotunda), kar izpričujeta dve kamniti plošči in žalni govor, ki ga je napisal mestni literat in govornik Giuseppe Bonzio. Po naročilu koprške občine, župana Francesca Verzija, je bil leto kasneje ta govor izdan v knjižni obliki, natisnjen pri tiskarju Stortiju v Benetkah. Škofa Agostina je nasledil škof Sandi.

Portret škofa Agostina, grofa de Bruti (olje na platnu; mere: 230 x 160 cm, Škofijski dvorec Koper) /
Portreti i ipeshkvit Agostin kont de Bruti (oborri ipeshkvnor në Kopër)

Mašni plašč (kazula) škofa Agostina
(Zakristija koprške Stolnice) /
*Rrobat e meshës e ipeshkvit Agostinit
(Sakristia e Katedrales në Kopër)*

Grb škofa Agostina z motom Soli dei honor et gloria (Pokrajinski muzej Koper) / *Stema e ipeshkvit Agostinit me moton Soni dei honor et gloria (Muzeu krahinor në Kopër)*

Trg Brolo
(Franciscejski kataster iz leta 1819) /
Sheshi Brolo
(Kadastru Franziscean i vitit 1819)

Stolnica Marijinega Vnebovzetja v Kopru – dokončani in povečani kor, delo škofa Agostina / *Katedralja e Ngjitjes së Marisë në Qiell në Kopër – kori përfundimtar i zmadhuar, vepër e ipeshkvit Agostinit*

Novi kor koprške stolnice (notranjost) / Kori i ri (apsida) i Katedrales së Koprit (Interiori)

Napisi na dveh kamnitih ploščah v koprski krstilnici sv. Janeza Krstnika:

*Ubi Spiritum Gratie a Deo Accepit
Ibi Terre Corpus Reddidit
Sibi et Barnabae Fratri
Vicario Generali Deque huius Familia
Descendibus Sacerdotibus
Augustinus Episcopus XXXIX.*

*Tam, kjer je Duh Milosti
od Boga sprejel, tukaj v zemljo
povrnjeno telo njegovo in od brata
Barnaba, generalnega vikarja,
iz te družine duhovnikov izšel je Agostino,
škof devet in trideseti*

Drugi napis v isti cerkvi:

*Hoc Oratorium
Novo Baptismali Fonte constructo
Pavimento Lapidibus Venestius Strato
Sedibus Circum circa Elegantis compositis
Ere. Augustini C.º de Brutis Episc.
Iustinopolit:
Ex Testamento Legato
In Pulchriorem fuit Formam reductum
Anno M. DCCXLVIII.*

*Ta oratorij, z novo zgrajenim
krstnim studencem ter
s kamnitim tlakom
beneškega tipa,
Agostino grof de Bruti,
škof koprski, z oporočnim
legatom ga je dal polepšati
leta 1748.*

Proçelje krstilnice sv. Janeza Krstnika /
 Fasada e pagëzimores së Shën Gjon Pagëzuesit

Kamniti plošçi v krstilnici sv. Janeza Krstnika (Rotunda) /
 Pllakat e gurit në pagëzimoren e Shën Gjon Pagëzuesit (Rotunda)

*I*peshkvi Agostino kont de Bruti (1733-1747)

*I*peshkvi i Koprit Agostino kont Bruti ka lindur në maj të vitit 1682 në Kopër, në një familje të njohur fisnike, që i dha qytetit shumë figura të ndritshme kishtare, intelektualë dhe ushtarakë. Në rendin e dominikanëve u fut në Koprin e lindjes. Teologjinë e studioi në Padova, në farkëtarinë e kuadrit udhëheqës të Republikës së Venedikut. Fillimisht e kryente detyrën e konsultuesit – këshilltarit pranë inkuizicionit të shenjtë në Koper. Më vonë u bë sekretar i të dërguarve venedikas Duodit dhe Cornarit në Romë. Aty i lidhi kontaktet me klerin e lartë, që njohu në të njëjti të ndershëm dhe të mençur dhe ia besoi vendin e zbratur të emincencës së tij Cornarit, me çrast u bë oborrtar i lartë “maestro di camera” i shkëlqesisë së tij Gjon Fran Albania – papës Klementit XI, që si edhe vet Agostini kishte prejardhje shqiptare. Më vonë u bë prelat i abacisë venedikase në qytetin Asola, e pastaj u emërua ipeshkëv nominal në qytetin

Hania (Canea) në Kretë, ndërsa në vitin 1733 Selia e Shenjtë e emëron ipeshkëv ordinar në Kopër, duke e trashëguar ipeshkëvin Borromea. Organizoi dy sinode ipeshkëvnore, e zmadhoi seminarin e Koprit, korin e katedrales së Koprit, e pajisi sakristinë, i bleu pajisjet liturgjike dhe paramentet, porositi të punohet organoja, si dhe publikoi Konstitucionet sinodike dhe disa letra pastorale. Ipeshkëvinë e udhëhoqi me përkushtim, mençuri dhe besim për 13 vjet e 8 muaj. Vdiq më 1747, eshtrat e tij pushojnë në kishën e Nënës Karmeliane të Hyjit, në pagëzimorën e Shën Gjon Pagëzuesit (Rotunda), gjë që e vërtetojnë dy pllaka të gurit dhe fjalimi përmortor, që e shkroi literati dhe oratori i qytetit Giuseppe Bonzio; një vit më vonë doli në formë libri sipas porosisë së komunës së Koprit (kryetari i komunës Francesco Verzi) pranë shtypshkronjës Storti në Venecie (1748). Në vendin e ipeshkëvit të Koprit e trashëgoi ipeshkëvi Sandi.

Mbishkrimet në dy pllakat e gurit në pagëzimorën e Shën Gjon Pagëzuesit në Koper:

*Ubi Spiritum Gratie a Deo Accepit
Ibi Terre Corpus Reddicit
Sibi et Barnabae Fratris Vicario Generali
Deque huius Familiae
Descendibus Sacerdotibus
Augustinus Episcopus XXXIX.*

*Aty, ku e mori Shpirtin
e Hirësisë nga Zoti, aty ia ktheu
tokës trupin e vet dhe të vëllait
Barnabit, vikarit gjeneral
dhe nga familja e meshtarëve doli edhe
Augustini, ipeshkëvi i tridhjetenëntë.*

Mbishkrimi i dytë në të njëjtën kishë:

*Hoc Oratorium
Novo Baptismali Fonte constructo
Pavimento Lapidibus Venestius Strato
Sedibus Circum circa Elegantis compositis
Ere. Augustini C.º de Brutis Episc.
Iustinopolit: Ex Testamento Legato
In Pulchriorem fuit Formam reductum
Anno M. DCCXLVIII.*

*Këtë oratorium,
me burimin e ripunuar të pagëzimit me
rrasa të gurit të tipit venecian,
Agostino kont de Bruti,
ipeshkëvi i Koprit
me legatin e testamentit e porositi
zbukurimin e tij më 1748*

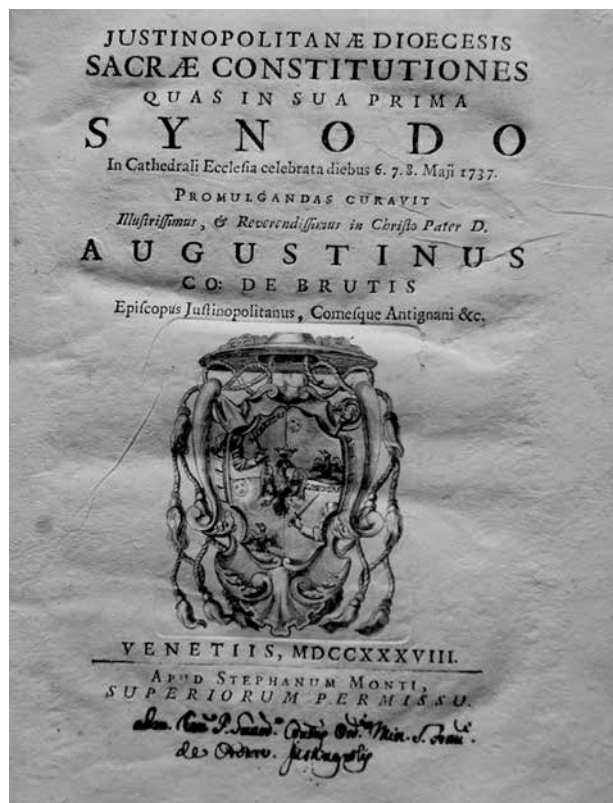
Knjižna dela škofa Agostina Brutija

Sinodalne konstitucije:

SACRAE CONSTITUTIONES JUSTINO-
POLITANAE DIOECESIS SYNODO PROMU-
LGANDAS CURAVIT ILLUSTRISSIMUS,
& REVERENDISSIMUS IN CHRISTO PA-
TER D. AGUSTINUS CO: DE BRUTIS EPI-
SCOPUS JUSTINOPOLITANUS, APUD
STEPHANUM MONTI, VENETIIS 1738.

Škofijska sinoda, ki jo sklical koprski škof Ago-
stino de Bruti leta 1737 je časovno zelo oddaljena
in se je odvijala v bistveno drugačnem kulturnem
okolju in družbeno-politični strukturi od današnje.
Z njo si je tedanji škof prizadeval predvsem utrditi
krščansko držo med ljudmi in zglednost duhovni-
škega življenja, *verbo et exemplo*. Sinodalne konsti-
tucije temeljijo na načelu škofove avtoritete, saj je

družba v 18. stoletju še vedno v celoti krščanska
in je zanjo še značilen fevdalni ustroj in enotnost
misli ter sta ji tuja pojav ateizma in pluralizma,
značilna za moderno dobo. Zato sinoda ne vztra-
ja toliko na vprašanju vernosti, ki velja za splošno
sprejeto dejstvo, ampak želi udejanjiti krščansko
držo v vsakdanjem življenju. V tej miselnosti so
zahteve podane v normativni obliki z namenom
ureditve družbenega ustroja in ta cilj je podprt s
kazenskimi ukrepi v duhovnem redu, z denarnimi
kaznimi in celo s priporom. Pri zakramentih je po-
udarjen kanonsko-formalni pomen, da bi se zago-
tovila njihova veljavnost in učinkovitost. Lahko bi
rekli, da je pastoralna služba začrtana na pravnih
predpostavkah in prav zaradi pomanjkanja pasto-
ralne razsežnosti številni raziskovalci z odporom
preučujejo sinodalne predpise, ki so nastali po Tri-
dentinskem vesoljnem cerkvenem zboru.

Naslovnica Sinodalnih konstitucij škofa Agostina
(Benetke, 1738) / *Ballina e Konstitucioneve sinodike të
ipeshkvit Agostinit (Veneci, 1738)*

Knjiga, ki jo je izdal koprski mestni svet z na- slovom:

**PER LA MAGNIFICA CITTÀ DI CAPODI-
STRIA C. MONSIGNOR VESCOVO BRU-
TI (CAPODISTRIA, POST 1745)**

Odloki koprskega mestnega sveta v zadevi škofa
monsinjorja Agostina grofa Brutija med drugim vse-
bujejo prošnjo Giovannija Antonia, stotnika Marca
in Cristofora Brutija za najem prostora v stolnici za
postavitev spomenika uglednemu someščanu, pre-
latu ter novigrajskemu škofu monsinjorju Giacomu
Brutiju z dne 17.4.1735, pričetkom prve generalne
vizitacije škofa Avgušтина; poročajo o delni preno-
vi koprške stolnice zahvaljujoč 15-letnim prilivom
Kapitanata Slovanov in zaslugam svetlega in časti-
tega monsinjorja Agostina, ki je zbral obilo darov v
obliki miloščine za svojo cerkev z dne 19.4.1739,
pričetkom druge generalne vizitacije koprškega
škofa Agostina in podajo mnenje izvedenca Giorgia
Massarija v povezavi z načrtovano gradnjo novega
kora koprške stolnice z dne 12.7.1744.

D[eo].O[ptimo].M[aximo].
 BARNABAE AEQUITI DE BRVTIS
 PATRI
 IACOBO AEMONIAE PRESVLI
 ANTONIO ARMORVM PRAEFECTO
 FRATRIBUS
 HONORIS SIGNVM AMORIS
 PIGNVS
 DIONYSIVS CAN. IVSTINOP.
 MARCVS ET CHRISTOPHORVS
 BENEMERENTIB. ET GRATIS
 PARENTIB
 POSITIS IMAGINIBVS
 TRIBVERE
 ANNO M D C XCVI

B[og]. V[semogočni].
 BARNABU VITEZU DE BRUTIJU
 OČETU
 JAKOBU, ŠKOFU NOVIGRAJSKEMU
 ANTONIU, VOJAŠKEMU PREFEKTU,
 BRATJE
 V ZNAK ČASTI ZASTAVILI Z
 LJUBEZNIJO
 DIONIZIJ, KANONIK KOPRSKI
 MARKO IN KRISTOFORO
 V IZKAZOVANJE
 ČASTI ZASLUŽNIM ČLANOM
 RODBINE
 POSTAVILI OBELEŽJE
 LETA 1696

Naslovnica odlokov koprskega mestnega sveta v zadevi škofa Bruti (Koper, ok. 1745) / *Ballina e Vendimeve të Këshillit të Qytetit të Koprit lidhur me çështjen e ipeshkvit Bruti (Kopër, tetor 1745)*

Nagrobni spomenik družine grofov Bruti (Stolnica Koper) / *Guri i varrezës së familjes së kontëve Bruti (Katedralja Kopër)*

Žalni govor koprskega literata Giuseppeja Bonzija na pogrebu škofa Agostina Brutija:
NE' FUNERALI DELL' ILLUSTRIS., E RE-
VERENDISS. MONSIG. AGOSTINO CON-
TE BRUTI VESCOVO DI CAPODISTRIA.
ORAZIONE DI GIUSEPPE BONZIO DET-
TA IL DI' 7. SETTEMBRE DELL' ANNO
1747, APPRESSO FRANCESCO STORTI,
IN VENEZIA 1748.

Avtor žalnega govora, ki ga je imel na pogrebu škofa Agostina 7. septembra 1747, je koprski literat Giuseppe Bonzio, sodobnik koprskega škofa. Knjiga je posvečena plemenitima gospodoma Bartolomeju in Marcu Brutiju, bratu in stricu pokojnega škofa Agostina, ki sta zgled slavne podobe svetlih prednikov, začeni z Antoniom, ustanoviteljem rodbine, ki je služil beneškemu vladarju na turškem dvoru, bil zaslužjen v času vojne v Moreji (Peloponez v današnji Grčiji), branil oblegani Krf, se uspel rešiti in bil nagrajen z redom sv. Štefana. Vsebina žalnega govora, ki ga je avtor

napisal »bolj kot zgodovinar kot literat«, je prava teološka razprava, ki govori o lastnostih škofovske službe, ki naj jo škof opravlja kot dober pastir (Ezk 34,12sl.) in stražar (Ezk 23, 7), za katero je kazensko odgovoren pred Bogom (Ezk 1,18) in jo vrši s pomočjo neomadeževanega zbora duhovnikov (3 Mz 21, 17), predvsem v razmejevanju med človeškim in katoliškim redom, kot jo razlaga to-mistična filozofija. Okoli te osrednje teme, avtor razvije drugi pripovedni sklop z genealogijo škofa Agostina, ki se začne pred štirimi ali petimi stoletji v Beneški Albaniji, kjer opiše njegovo politično in cerkveno kariero in se še razširi z omenjanjem njegovih plemenitih del, zlasti širitve semenišča in božjega templja. Govor se začne in konča s skrušenostjo ljudstva in zbežanostjo duhovništva, ki objokujejo in žalujejo za izgubljenim ženinom-pastirjem. Tako se avtor ne izkaže le za dobrega poznavalca Svetega pisma in cerkvenega učiteljstva, temveč predvsem za izučenega retorika, ki dobro obvlada besedno igro in načrtovanje pripovedne strukture.

Naslovnica Žalnega govora ob smrti škofa Agostina (Benetke, 1748) /
Ballina e Fjalimit përmortor me rastin e vdekjes së ipeshkvit Agostinit (Venedik, 1748)

Veprat letrare të ipeshkvit Augustin Brutit

Konstitucionet sinodike:

*SACRAE CONSTITUTIONES JUSTINOPO-
LITANAE DIOECESIS SYNODO PROMU-
LGANDAS CURAVIT ILLUSTRISSIMUS, &
REVERENDISSIMUS IN CHRISTO PATER D.
AGUSTINUS CO: DE BRUTIS EPISCOPUS
JUSTINOPOLITANUS, APUD STEPHANUM
MONTI, VENETIIS 1738.*

*Sinodet ipeshkvnore, të thirrura nga ipeshkvi i
Koprit Agostino de Bruto, më 1737, nga aspekti ko-
hor janë mjaft të largëta dhe janë zhvilluar në një
mjedis kulturor dhe në strukturë shoqërore – politike
krejtësisht të ndryshme nga e sotmja.*

*Me to ipeshkvi i atëhershëm tentonte, para së gj-
thash, ta përforcojë qëndrimin e krishterë ndërmjet
njerëzve dhe autoritetin e jetës shpirtërore, verbo et
exemplo. Sinodet ipeshkvnore bazohen në parimin e
autoritetit të ipeshkvit, pasi shoqëria në shekullin e
18. ishte në tërësi ende e krishterë, dhe për të është
karakteristik rregullimi feudal dhe uniteti i mendim-
it, e në anën tjetër për të janë të huaj si ateizmi,
ashtu edhe pluralizmi, që janë karakteristika të ko-
hës moderne.*

*Për këtë arsye sinodet nuk këmbëngulin aq në
çështjen e besnikërisë, që merret si argument i pra-
nuar në përgjithësi, por dëshirojnë ta jetësojnë qën-
drimin e krishterë në jetën e përditshme.*

*Me këtë mendësi janë dhënë kërkesat në formën
normative me qëllim të rregullimit të mekanizmit
shoqëror dhe ky qëllim është i mbështetur me masa
ndëshkuese në rendin shpirtëror, me dënime finansi-
are, e madje edhe me burg.*

*Te sakramentet është vënë theksi në rëndësinë ka-
nonike – formale, që të sigurohet vlefshmëria dhe
efikasiteti i tyre.*

*Mund të themi se shërbimin baritor të skicuar
në dispozitat juridike, dhe pikërisht për shkak të
mungesës së dimensionit baritor, shumë studiues i
hulumtojnë me rezistencë dispozitat sinodike, të kri-
juara pas Kuvendit Tridentin Kishtar Botëror.*

*Libri i botuar nga Këshilli i Qytetit të Koprit me
titull:*

*PER LA MAGNIFICA CITTÀ DI CAPODI-
STRIA C. MONSIGNOR VESCOVO BRUTTI
(CAPODISTRIA, POST 1745)*

*Vendimet e Këshillit të Qytetit të Koprit lidhur
me çështjen e ipeshkvit, monsinjorit Agostino kont
Bruti japin në mes tjerash edhe kërkesën e Giova-
nio Antonios, kapitenëve Marco dhe Cristofor Bruti,
për marrjen në përdorim të hapësirës në katedrale
për vendosjen e përmendores së bashkëqytetarit të
njohur, prelatit dhe ipeshkvit të Novigradit, mon-
sinjorit Giacomo Brutit; shënojnë datën 17. 04.
1735 si fillim të vizitës së parë gjenerale të ipeshkvit
Agostinit; raportojnë mbi restaurimin e pjeshëm të
manastirit të Koprit falë donacioneve 15-vjeçare të
Kapitanerisë së Sllavëve dhe meritave të shkëlqesi-
së, të përndriturit monsinjor Agostinit, që mblodhi
një sasi të konsiderueshme të dhuratave në formën
e lëmoshës për kishën e vet; shënojnë datën 19. 04.
1739 si fillim të vizitës së dytë gjenerale të ipeshkvit
të Koprit, Agostinit; dhe japin mendimin e ekspertit
Giorgio Massarit lidhur me ndërtimin e planifikuar
të korit të ri të katedrales së Koprit, më datën 12.
07. 1744.*

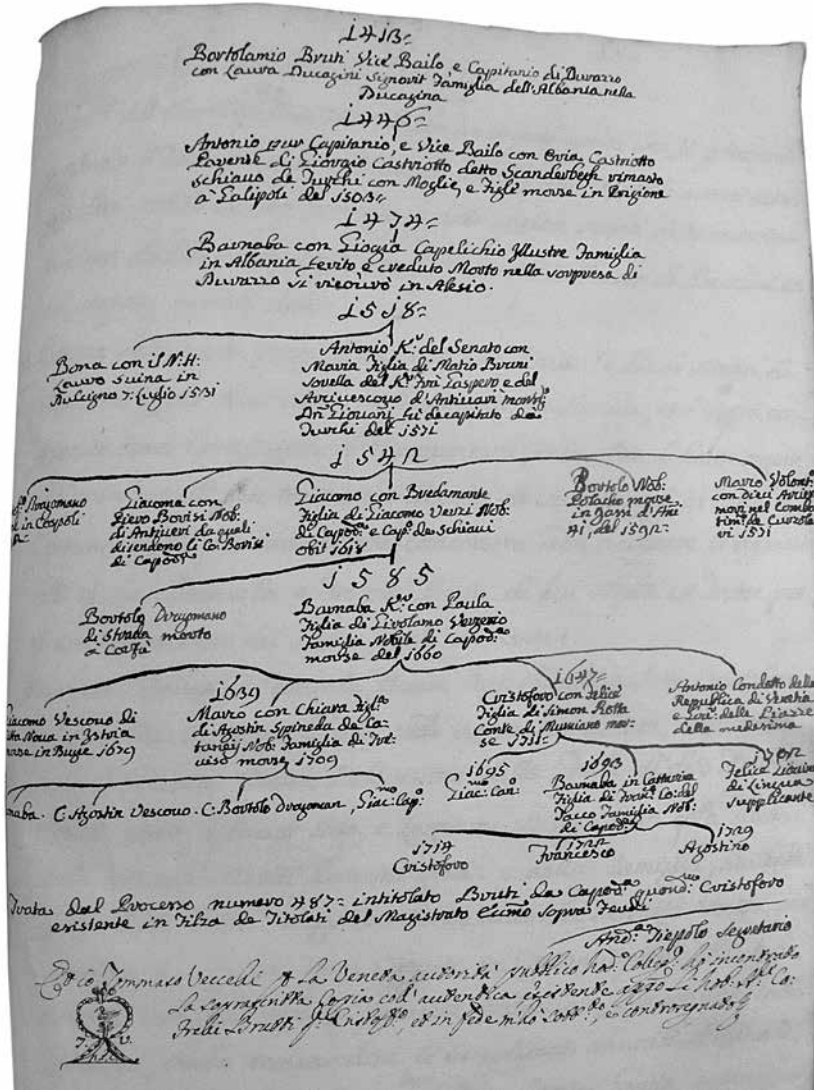
*Mbishkrimi në monumentin barok mortor të
familjes së kontëve Bruti në Katedralen e Koprit,
e ndërtuar nga të afërmit familjar në vitin 1696,
në nderim të anëtarëve të rëndësishëm të familjes,
kalorësve Barnabit dhe Giacomit, ipeshkvit Emo-
ni (Novigrad), dhe Antonio, prefekti ushtarak,
ngritur me dashuri vëllezërit Marco, Cristoforo
dhe Dionisij, kanuni.*

Fjalimi pormortor i literatit të Koprit Giuseppe Bonzit me rastin e varrimit të ipeshkvit Agostino Bruti:

NE' FUNERALI DELL' ILLUSTRISS., E REVERENDISS. MONSIG. AGOSTINO CONTE BRUTI VESCOVO DI CAPODISTRIA. ORAZIONE DI GIUSEPPE BONZIO DETTA IL DI' 7. SETTEMBRE DELL' ANNO 1747, APPRESSO FRANCESCO STORTI, IN VENEZIA 1748.

Autori i fjalimit pormortor, të mbajtur me rastin e varrimit të ipeshkvit Agostinit, më 7 shtator 1747 është literati i Koprit Giuseppe Bonzio, bashkëkohës i ipeshkvit të Koprit. Libri u përkushtohet zotërinjve fisnikë Bartolomeo dhe Marco Brutit, vëllait dhe axhës së ipeshkvit të ndjerë Agostinit, që janë shembull i figurës së shkëlqyer të paraardhësve të përndritur, duke filluar me Antonion, të parin e familjes, që i shërbeu sunduesit të Venedikut në oborrin turk, ishte i zënë rob gjatë luftës së Moresë (Peloponezitet në Greqinë e sotme), e mbrojti Korfuzin e rrethuar, ia arriti të shpëtojë dhe u nderua me rendin e Shën Shtjefanit.

Përmbajtja e fjalimit pormortor, të cilin autori e shkroi "më shumë si historian, e jo si letrar" është një debat i vërtetë, që flet mbi karakteristikat e shërbimit ipeshkvnor, që duhet ta kryejë ai si bari (Ezk 34, 12 etj.) dhe rojtari i mirë (Ezk 23, 7), për çfarë ka përgjegjësi ndëshkimore para Zotit (Ezk 1,18), e të cilin e kryen me ndihmën e korit të papërlyer të meshtarëve (3 Mz 21, 17), para së gjithash në përkufizimin ndërmjet rendit katolik dhe njerëzor, siç e shpjegon filozofia tomiste. Rreth kësaj teme qendrore, autori zhvillon kompleksin e dytë rrëfyes lidhur me gjenealogjinë e ipeshkvit Agostinit, që fillon para katër apo pesë shekujsh në Shqipërinë Venedikase, me të cilën e përshekruan karrierën e tij politike dhe kishtarë, gjë që e zgjeron në kompleksin paralel, duke përmendur veprat e tij fisnike, para së gjithash zgjerimin e seminarit dhe tempullit të Zotit. Fjalimi fillon dhe mbaron me përvujtinë e njerëzimit dhe me konfuzionin e meshtarisë, që qajnë dhe vajtojnë për humbjen e bariut. Kështu, autori nuk na paraqitet vetëm si njohës i mirë i Librit të Shenjtë dhe edukimit kishtar, por para të gjithave, si një orator i mësuar, që sundon me lojën e fjalëve dhe planifikimin e strukturës së tregimit.

Družinsko drevo Brutijev (Archivio diplomatico Trieste) / Trungu familjar i Brutëve (Arkiva diplomatike Trieste)

Rodbina Bruti

(Drač, 1285 - Ulcinj, 1537 - Koper, 1575-1843)

Brutiji so stara in ugledna plemiška družina, ovenčana z naslovom grofov, katere začetnik je **Marco Bruti** (roj. 1285), vladar (*signore*) Drača, kjer je leta 1361 priznal beneško nadvlado, da bi zaščitil mesto pred turškim zavojevalcem Amuratom I. Brutiji so bili v Draču do turške zasedbe leta 1501, ko je v bojih proti Turkom junško padel Antonio Bruti, rojen 1446 in poročen z Orjo Kastriota, sorodnico slavnega Gjergja Kastriota Skanderbega. Iz pokola v Draču naj bi se uspelo rešiti v Lješ (Lezhë, Alessio) le njegovemu starejšemu sinu **Barnabi**, rojenemu 1479, ki se je kasneje poročil z Gioio Capelichio iz ene najstarejših albanskih družin. V zakonu sta se jima rodila sinova **Marco** in mlajši **Antonio II.**, rojen 1518. Z njim se pričinja tisti rod Brutijev, o katerem je nekoliko več zanesljivih in verodostojnih podatkov, saj se celoten starejši rod, ki naj bi izviral iz Drača, naslanja v veliki meri le na ustno izročilo. Naslednik Antonio II. se je zatekel v Ulcinj, na beneško ozemlje in pridobil plemiški naslov. 19. avgusta 1537 se je poročil z Mario Brunij, hčerko Mattea Brunija, nekdanjega fevdalnega gospoda Skadra. Ko je kasneje turška vojska zavzela Ulcinj, so ga usmrtili z obglavljanjem. Sinova Antona II., **Marco** in **Giacobbe**,

kot tudi ostale albanske družine, sta se nastanila v Koprju, ki je postal njuna obljubljena dežela. Povezala sta se s starim mestnim plemstvom, sin **Giacobbe** se je poročil z Bradamanto, hčerko Giacoma Verzija, kapitana rasporške konjenice in koprskega plemiča. Njegova sestra **Giacoma** se je poročila s Pierom Borisijem, druga sestra **Caterina** pa s plemičem Rizzardijem iz družine Verzi. Leta 1598 pa je prišlo še do poroke **Agostina Tarsie** z **Angelo Bruti**. Leto kasneje sta se v koprski stolnici poročila **Maria Cecilia Bruti**, Giacomova hči in **Matteo Scampicchio**, poročni pričiči pa sta bila predstavnika dveh uglednih plemiških družin **Battista de Belli** in **Vincenzo Tacco**. Družina Bruti se je leta 1559, v času doža Luigija Moceniga, vpisala v zlato knjigo beneškega plemstva, v koprski Plemiški svet pa je bila sprejeta leta 1575. Leta 1717 je beneški dož Giovanni Cornelio s posebnim dekretom bratoma **Barnabi** in **Feliceju** podelil grofovski naziv, potem ko se je pred beneško *Signorio* pojavil **Barnaba Bruti** in zaprosil za potrditev plemiškega naslova, tako zanj kot prihodnje rodove. Ker pa je navedeni dekret veljal le za **Marcove** naslednike, je dož Luigi Pisani dne 28. 1.1735 izdal enako odločbo tudi za **Cristoforove** sinove, prve bratrance **Barnaba Brutija**.

Mesto Drač (Durazzo) v upodobitvi Simonea Pinargentia leta 1573 / *Qyteti Durrësi (Durrazo) në panoramën e Simone Pinargentit, viti 1573*

Mesto Ulcinj (Dulcigno) v upodobitvi Simonea Pinargentia leta 1573 / *Qyteti Ulqin (Dulcigno) në panoramën e Simone Pinargentit, viti 1573*

KOPER

Mestno jedro

Palača Bruti del Brolo (1)

Bruti del Porto (2)

Bruti del Plaggio (3)

**Hiša (4)
Carpaccio**

**Palača
Borisi (5)**

**Palača
Verzi (6)**

**Palača
Brati (7)**

**Palača Tiepolo
Gravisi (8)**

**"Calle (9)
Albanese"**

**Pretorska
palača (10)**

**Škofijski
dvorec (11)**

Stolnica (12)

Krstilnica (13)

PIANTA
DI
CAPODISTRIA
ESEGUITA DA
Bruno Sessa

Palača Brati (20)

Samostan sv. Ane (19)

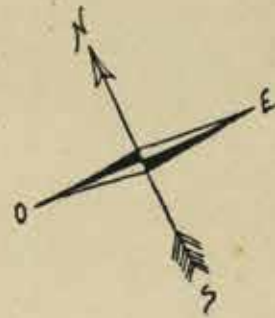
Samostan sv. Blaža (18)

Dominikanski samostan (17)

Kolona (16) sv. Justine

Kapela (15) sv. Tomaža

Semenišče (14)

Barnabi Brutiju je 5.4.1822 c. k. Davčni urad v Benetkah, s cesarskim odlokom Franca I. potrdil plemiško čast in s tem omogočil, da je celoten rod Brutijev ohranil grofovski naslov vse do izumrtja v drugi polovici 19. stoletja.

Družinski rod grofa **Marca Brutija**, imenovane *»del Brolo«*, zaradi njihovega sedeža v neoklasicistični palači Bruti na severnem robu Brola, je izumrl s smrtjo grofov **škofa Agostina**, **generalnega vikarja Barnaba** in **kanonika Don Bartolomea**. Njihovo obsežno posest na območju sv. Ubalda pri Kopru, v Olmu in na območju Ankarana ter ostalo premoženje pa je grofica **Lodovica**, vdova in dedinja po grofu **Barnabi Brutiju**, namesto

Grb družine grofov Bruti – detalj iz mašnega plašča škofa Agostina / *Stema e familjes së kontëve Bruti detalj nga rrobat meshtarë të ipeshkvit Agostinit*

svojim sorodnikom, po svoji smrti leta 1843 zapustila bratom Marcu, Alviseju in Innocentu de Almerigottiju v mestni četrti sv. Martina, kjer se je nahajala njihova palača, ki jo še dandanes krasi grb družine Bruti.

Grb družine grofov Bruti (palača Almerigotti - »I Bruti del Porto«) / *Stema e familjes së kontëve Bruti (pallati Almerigotti -»I Bruti del Porto«)*

Grb družine grofov Bruti – detalj na nagrobnem spomeniku družine Bruti (Stolnica Koper) / *Stema e familjes së kontëve Bruti - detajet në monumentin mortor të familjes Bruti (Katedralja Koper)*

Ugledna družina Bruti je dala štiri škofe: Pietra v Kotoru (1588), Antonia v Ulcinju, Giacomina v Novigradu (1671-1679) in Agostina v Kopru, tri dragomane (diplomati na turškem dvoru): Antonia leta 1446; Barnaba, viteza reda sv. Marka leta 1619 in Bartolomeja leta 1717 in dva literata: Alessandra in Giovannija Battista (1611). Poveljnik (kapitan) Giacomo je umrl kot narodni heroj na Krfu leta 1715 med turškim obleganjem otoka. Agostino, grof Bruti od Marca, vitez reda sv. Štefana je bil senator v kraljevini Italiji (1809). Barnaba, grof Bruti od Marca je bil podestat (župan in vojaški poveljnik) Kopra v mandatnem obdobju 1816-1818. Barnaba, grof Bruti od Agostina pa je bil podestat Kopra v dveh mandatnih obdobjih 1818-1822.

Portal družine grofov Verzi (Cherini) /
Portali i familjes së kontëve Verzi (Cherini)

»I Bruti del Piaggio«

Familja Bruti

(Durrës, 1285 - Ulqin, 1537 - Kopër, 1575-1843)

Familje e vjetër dhe e njohur fisnike, e kurorëzuar me titullin e kontëve. Krijues i familjes është **Marco Bruti** (i lindur më 1285), sundues (signore) i Durrësit, që e njohu më 1361 sundimin venedikas mbi Durrësin për ta mbrojtur atë nga okupuesi turk Amurati I. Brutët ishin në Durrës deri në okupimin turk, në vitin 1501, kur e humbi jetën trimërisht në luftë me turqit Antonio Bruti, i lindur më 1446, dhe i martuar me Oria Kastriotin, kushërirën e të famshmit Gjergj Kastriotit Skënderbeut. Nga ploja mbi Durrësin arriti të shpëtojë në Lezhë (Alessio) vetëm i biri i tij i madh **Barnabi**, i lindur më 1479, që më vonë u martua me Gioia Capelichio, nga njëra nga familjet më të vjetra shqiptare. Në martesën e tyre lindi **Marco** dhe djali i vogël **Antonio II**, i lindur më 1518. Me të fillon ajo familje e Brutëve, për të cilën kemi të dhëna më të sigurta dhe më të besueshme, ngase të dhënat mbi tërë familjen e vjetër, me prejardhje nga Durrësi bazohen në masë të madhe, vetëm në të dhëna gojore. Pasardhësi **Antonio II** u vendos në Ulqin, në territorin venedikas dhe e fitoi titullin e fisnikut. Më 19. 8. 1537 u martua me Maria Brunin, bijën e Matteo Brunit, ish-sunduesit feudal të Shkodrës. Kur e mori ushtria turke Ulqinin, atë e vranë duke ia prerë kokën. Djemtë e Antonios II, Marco dhe Giacobbe, bashkë me familjet tjera shqiptare u vendosën në Koper, që u bë toka e tyre e premtuar. U lidhën me fisnikët e vjetër të qytetit, i biri Giacobbe u martua me Bradaman-tën, bijën e Gaicomo Verzit, kapitenit të kalorësisë dhe fisnikut të Koprit. Motra e tij Giacomina u martua me Pier Borisin, ndërsa motra tjetër Caterina me fisnikun Rizzardin nga familja Verzi. Më 1598 është bërë edhe martesë e Agostina Tarsies me Angela Brutin. Një vit më vonë në katedralen e Koprit janë martuar Maria Cecilia Bruti, e bija e Giacomit me Mateo Scampichio-n, ndërsa kumbarë ishin përfaqësuesit e dy familjeve të njohura fisnike: **Battista de Belli** dhe **Vincenzo Tacco**. Më 1559, në kohën e dozhit Luigi Mocenigo, familja Bruti u shënua në librin e artë të fisnikëve venedikas; në Këshillin e Fisnikëve të Koprit u pranua më 1575. Më 1717, dozhi venedikas Giovanni Cornelio me dekret të posaçëm ua ndau vël-

lezërve **Barnabi** dhe **Felicije** titullin e kontëve, pasi që në Signorinë venedikase është paraqitur **Barnaba Bruti** dhe ka kërkuar verifikimin e titullit të fisnikut, për të dhe për gjeneratat e ardhshme. Pasi dekreti i përmendur ishte i vlefshëm vetëm për pasardhësit e Marcos, dozhi Luigi Pisani më 28. 01. 1735 e lëshon vendimin e njëjtë edhe për të bijtë e **Cristoforit**, nipërit e parë të **Barnaba Brutit**. Më 5. 4. 1822, me vendimin e perandorit Francit I, Zyra e Tatimeve në Venecia ia ka vërtetuar **Barnaba Brutit** nderin e të qenit fisnik dhe në këtë mënyrë i ka mundësuar, që e tërë trashëgimia e Brutëve ta ruajnë titullin e kontit deri në shuarje, në gjysmën e dytë të shekullit të 19. Dega familjare e kontit **Marco Bruti**, e quajtur "del Brolo" për shkak të selisë së tyre në pallatin neoklasicist Bruti, në skajin verior të Brolit, u shua me vdekjen e kontit - **ipeshkvit Agostinit**, vikarit gjeneral **Barnabës** dhe **kanonikut Don Bartolomeut**. Pasuria e tyre e madhe në territorin Ubalda pranë Koprit, në Olm në territorin e Ankaranit, si dhe mbarë pasurinë tjetër, kontesha **Lodovica**, e veja dhe trashëgimtarja e kontit **Barnabi Bruti**, në vend që t'ua lë familjarëve të vetë, pas vdekjes, më 1843 ua la vëllezërve Marcut, Alvisejit dhe Innocento de Almerigottit në lagjen e qytetit Shën Martinit, ku gjendej pallati i tyre, të cilin edhe sot e kësaj dite e zbuluron stema e familjes Bruti.

Familja e njohur Bruti dha katër ipeshkëv: **Pietrin** në Kotor (1588), **Antonion** në Ulqin, **Gaicomon** në Novigrad (1671-1679) dhe **Agostinin** në Koper; tre dragomanë (diplomatë në oborrin turk): **Antonion**, më 1446; **Barnabën**, kalorësin e rendit të Shën Markut, më 1619 dhe **Bartolomeon**, më 1717; dy literatë: **Alessandrin** dhe **Giovanni Battistan** (1611). Oficeri (kapedani) **Giacomo** vdiq si heroi i popullit në Korfuz, më 1715 gjatë rrethimit turk të ishullit. **Agostino kont Bruti** nga Marco, kalorës i rendit të Shën Stefanit ishte senator në Mbretërinë e Italisë (1809). **Barnaba kont Bruti** nga Marco ishte podestat (kryebashkiak dhe oficer ushtarak) i Koprit në afatin mandator 1816-1818.). Ndërsa **Barnaba kont Bruti** nga Agostini ishte podestat i Koprit në dy afate mandatore 1818-1822.

300 let palače Bruti v Kopru (1714, arhitekt Giorgio Massari)

Slikovita palača Bruti, ki se sramežljivo skriva za korom mogočne koprške stolnice, tako pritegne pogled vsakega obiskovalca trga Brolo. Z bogatim plastičnim okrasjem pokrita glavna fasada skriva tristo let dolgo stavbno zgodovino, v kateri sta tako zunanjsčina kot notranjsčina palače postopoma spremenili svojo prvotno podobo.

Palačo ob koprski stolnici je dal leta 1714 zgraditi grof Barnaba Bruti zaradi bližine škofijske palače, v kateri je od leta 1733 domoval njegov brat, koprski škof Agostino Bruti. Prvotna palača Bruti se je od današnje nekoliko razlikovala, saj se je dolgoletni zvesti pripadnik Serenissime odločil za tradicionalno beneško zasnovo dvojnopolnadstropne palače tipa quattro stanze un salon, kjer je bilo stopnišče, namesto na konec vhodne veže, kjer je danes, umeščeno med stranski sobi na levi strani palače.

V sklepniku glavnega portala bogato okrašene glavne fasade je naverjetneje portret začetnika beneške veje družine Antonia II Bruti (1518-1571), v sklepniku vhoda na balkon v *piano nobile* pa portret njegove žene, Marie Bruni kot Diane. V osi nad njima je bil prvotno pritrjen grb družine

v rokokojskem okvirju, ki je zdaj na vogalu palače Almerigotti. V notranjščini palače so se nad tremi arkadami vhodne veže v pritličju ohranili deli nekdanjih vrat, ki so vodili v vogalne sobe in na stopnišče pritličja in prvega nadstropja. Primerjave glavne fasade s stransko fasado beneške palače Grassi ob Canalu Grande, ki so jo začeli graditi leta 1748 po načrtih tedaj vodilnega beneškega arhitekta Giorgia Massarija (1687-1766), kažejo na to, da bi prav ta arhitekt, neglede na okoliščine spora in svoji vlogi ob gradnji koprške stolnice (1743-1749), lahko bil avtor načrtov za palačo Bruti v Kopru.

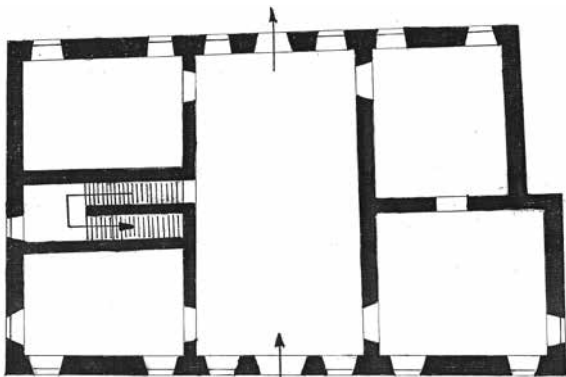

Reliefne svetopisemske upodobitve / Motivet relievore nga Besëlidhja e Vjetër

Pročelje palače Bruti v Kopru /
Fasada e pallatit Bruti në Kopër

V tej podobi je palača Bruti pričakala nove lastnike, Kongregacijo sester sv. Klare iz Vidma (Udine), ki so jo leta 1899 kupile z namenom, da bi v njej ustanovile zavod (semenišče) za mlajša istrska dekleta. Novi, izobraževalni funkciji primerno so stavbo nekoliko predelali: v zadnjem delu veže so zgradili novo široko stopnišče in porušili starega stranskega, da bi lahko sobe na jugozahodni strani lahko postale dovolj velike za učilnice. V prvi četrtini 20. stoletja je palača, kot je razvidno tudi iz starih razglednic, dobila svojo dokončno in prepoznavno podobo: kvadratna okna nad pokončnimi okni prvega nadstropja so namreč zazidali in vanje vstavili v umetnem kamnu odlite reliefe s pripovednimi prizori iz Stare zaveze, kar je bilo v skladu s poslanstvom deklinške katoliške šole. Na reliefih so od desne proti levi upodobljeni prizori: Stvarjenje sveta, Stvarjenje človeka, Kajn ubije Abela, Abrahamovo žrtvovanje, Jožefa prodajo v sužnost, Samuel mazili Davida za kralja, Goreči grm z Mojzesom, Judita s

Tloris palače Bruti (načrt H. Seražin) / (skica H. Seražin)

Antonio II. Bruti (detajl s pročelja) / *Antonio II Bruti (detajl nga fasada)*

Maria Bruni kot rimska Diana (detajl s pročelja) / *Maria Bruni si Diana romake (detajl nga fasada)*

Holoferново glavo in Kralj David s harfo. Avtor reliefov zaenkrat ostaja neznan.

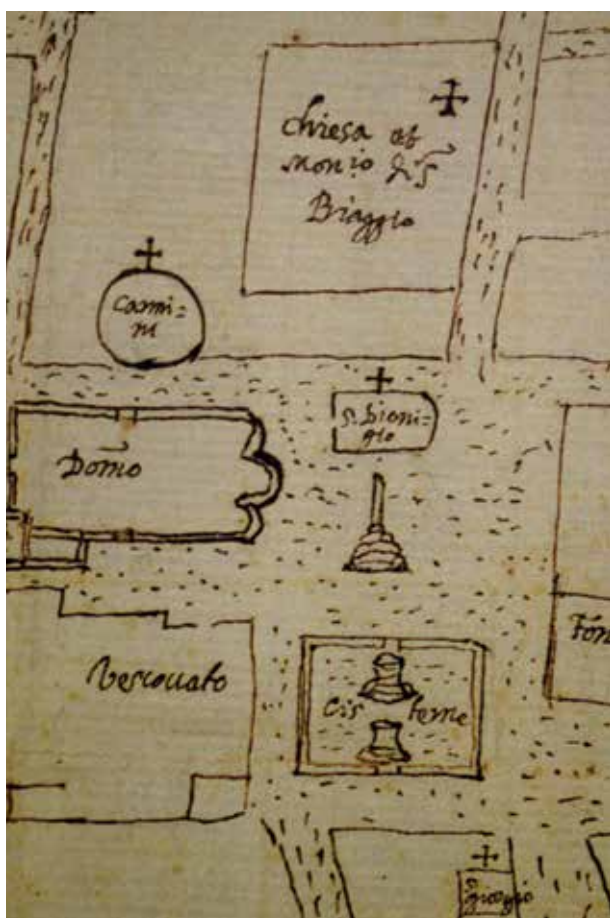
Po 2. svetovni vojni se je leta 1951 v palačo Bruti naselila Mestna knjižnica, kasneje Študijska knjižnica. Palača je bila v letih 1977-79 temeljito prenovljena, knjižnica pa se je tedaj poimenovala po dolgoletnem direktorju Srečku Vilharju. Palača Bruti je zagotovo eden najlepših primerov beneške arhitekture 18. stoletja v Istri.

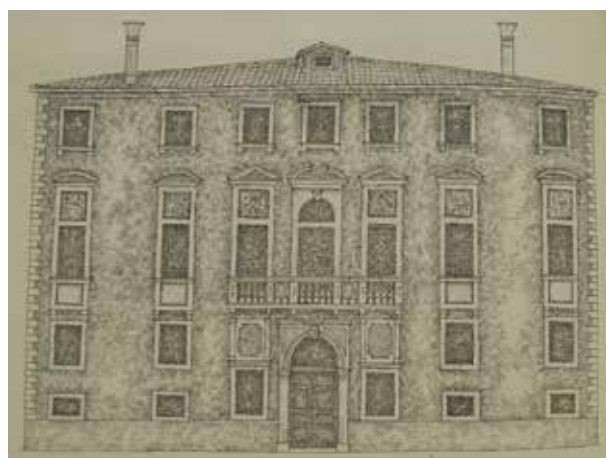
Žig 300 letnica palače Bruti /
Vula 300 vjetori i pallatit Bruti

«I Bruti del Porto»

Trg Brolo na najstarejšem zemljevidu Kopra
iz leta 1619 / Sheshi Brolo në hartën
më të vjetër të Koprit, nga viti 1619

Palača Bruti v grafiki kopskega akademskega
slikarja Nella Pacchietta / Pallati Bruti në grafikën e
piktorit akademik të Koprit, Nello Pacchietto

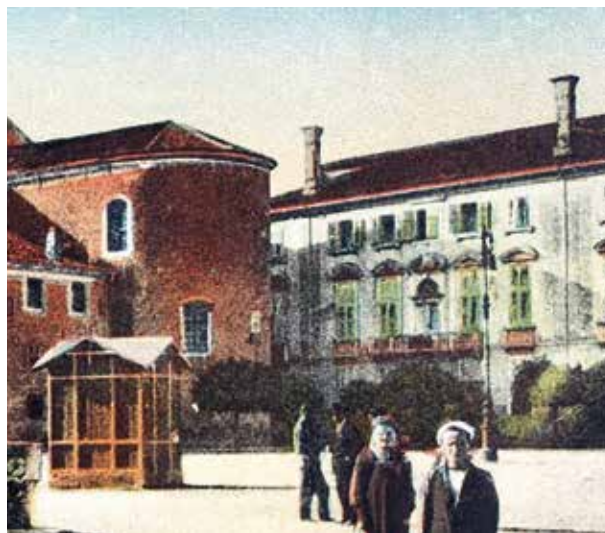
300 vjet të pallatit Bruti në Kopër (1714, arkitekti Giorgio Massari)

Pallati piktoresk Bruti, që fshihet si i turpëruar pas korit të katedrales madhështore të Koprit, menjëherë e tërheq shikimin e secilit vizitorë të sheshit Brolo. Fasada kryesore e mbuluar me zbukurime të pasura plastike fshih historinë treqindvjeçare të ndërtesës, e cila, si në brendësi, ashtu edhe nga dukja e jashtme e ka ndryshuar pamjen e vet fillestare. Urdhërin për ta punuar pallatin pranë katedrales së Koprit e dha në vitin 1714 kont Barnaba Bruti, për shkak të afërsisë së pallatit ipeshkvnor, ku nga viti 1733 banonte vëllai i tij, ipeshkvi i Koprit Agostino Bruti (vdiq më 1747). Pallati Bruti në fillim dallohej nga ky i sotmi, pasi që pjesëtari besnik shumvjeçar i Serenissimës vendosi për bazën tradicionale venedikase të pallatit dy katësh e gjysmë të tipit quattro stanze un salon, ku ishin shkallët, në vend të korridorit lindor ku gjendet sot në mes të dhomave anësore në anën e majtë të pallatit. Në kyçin e portallit kryesor të fasadës ballore të pasur me ornamente, me siguri gjendet portreti i të parit të degës venedikase të familjes, Antonios II Bruti (1515-1571), ndërsa në kyçin e hyrjes në ballkon në piano nobile portreti i bashkëshortes së tij, Maria Bruni si Diana. Në aksin mbi to fillimisht ishte e mbërthyer stema e familjes në kornizën e stilit rokoko, që gjendet sot në këndin e pallatit Almerigotti. Në brendësinë e pallatit, mbi tri arkada të korridorit hyrës në përdhese janë ruajtur pjesët e dyerve të dikurshme, që çonin në dhomat e skajshme dhe në shkallët e përdhese dhe katit të parë. Krahasimet e fasadës ballore me fasadën anësore të pallatit venedikas Grassi pranë Canale Grande, që filluan ta punojnë në vitin 1748 sipas projektit të arkitektit kryesor të atëhershëm venedikas Giorgio Massari (1687-1766), tregojnë se pikërisht ky arkitekt, pavarësisht nga rrethanat e konfliktit dhe nga roli i tij në ndërtimin e katedrales së Koprit (1745-1749), mund të jetë autor i projekteve për pallatin Bruti në Kopër.

Në atë formë pallati Bruti i ka pritur pronarët e rinj, kongregacionin e motrave të Shën Klarës nga Vidmi (Udine), që e blenë më 1899, me qëllim që aty ta themelojnë seminarin për vajzat e reja istri-

ane. Funksionit të ri arsimor ia kanë përshtatur ndërtesën: në pjesën e prapme të korridorit i kanë ndërtuar shkallët e reja të gjera dhe i kanë rrëzuar shkallët e vjetra anësore, në mënyrë që dhomat në pjesën juglindore të jenë mjaftueshëm të mëdha për klasë. Në çerekun e parë të shekullit të 20, siç shihet edhe nga panoramat e vjetra, pallati e ka fituar formën e njohur përfundimtare: Dritaret katrore mbi dritaret vertikale të katit të parë i mbyllën dhe në to i vendosen relievet në gurin artificial me motive rrëfyese nga Besëlidhja e Vjetër, gjë që ishte në pajtim me misionin e shkollës katolike të femrave. Në relieve, prej të djathtës kah e majta janë dhënë motivet e: Krijimit të botës, Krijimit të njeriut, Kaini e vret Abelin, Flijimi i Abrahamit, Shitja e Jozefit në robëri, Samueli e kurorëzon Davidin për mbret, Shkurrrja e zjarrtë me Mojsiun, Judita me kokën e Holofernit dhe Mbreti David me harfë. Autori i relieveve aktualisht mbetet i panjohur.

Pas Luftës së Dytë Botërore, në vitin 1951, në pallatin Bruti është vendosur Biblioteka e qytetit, që u rinovua plotësisht në vitet 1977-79, dhe e mori emrin sipas drejtorit të dikurshëm Sreçko Vilharit. Bruti është, me siguri, njëri nga shembujt më të bukur të arkitekturës venedikase të shekullit 18 në Istrië.

Prisotnost albanskih plemiških družin v Kopru

Prezenca e familjeve fisnike shqiptare në Kopër

Prisotnost albanskih plemiških družin v Kopru zasledimo že v zgodnji beneški nadvladi Kopr (13. st.), zagotovo sta to bili družini Albanese in Brati, morda tudi Albani. Družina Carpaccio se je naselila ob koncu 15. st., se pa ni nikoli vpisala v koprski Plemiški svet. Druge albanske plemiške družine so se naselile v Koper ob padcu Ulcinja in Bara v turške roke, zlasti ob koncu Ciprske vojne leta 1573, kot Borisiji, Bruniji in Brutiji. Omenjene albanske plemiške družine, ki so izgubile celotno premoženje in se naselile v beneško Istro oziroma v Koper, so morale znova dokazovati svoje plemiško dostojanstvo in pridobljene nazive, kar so tudi dosegle.

Prezencën e familjeve fisnike shqiptare në Kopër e hasim që në sundimin e hershëm venedikas të Kopr (shek. 13); me siguri që këto ishin familjet Albanese dhe Brati, e ndoshta edhe Albani. Familja Carpaccio është vendosur këtu në fund të shekullit 15, por asnjëherë nuk është shënuar në Këshillin e Fisnikëve të Kopr. Familjet tjera fisnike shqiptare janë vendosur në Kopër pas rënies së Ulqinit dhe Tivarit nën sundimin turk, e posaçërisht pas përfundimit të luftës së Qipros, më 1573, siç janë Borisët, Brunët dhe Brutët. Familjet e përmendura fisnike shqiptare, që e kanë humbur tërë pasurinë e vet dhe janë vendosur në Istrën venedikase, gjegjësisht në Kopër, është dashtë ta provojnë sërish dinjitetin e tyre fisnik dhe titujt e fituar, gjë që edhe ia kanë arritur.

DRUŽINA GROFOV ALBANESE in ALBANI

Hieronymus Albanensis se je 1. marca 1431 kot prvi iz družine Albanese vpisal v seznam naslovnega plemstva. Po tej družini ali zaradi prisotnosti še drugih albanskih družin v Kopru se je poimenovala ulica v mestu »Calle Albanese«.

FAMILJA E KONTËVE ALBANESE dhe ALBANI

Familja Albanese është regjistruar në listën e fisnikëve titullarë më 1. 3. 1431 me Hieronymus

Beneška Albanija na zemljevidu P. Coronellija (Benetke, 1697) / Shqipëria venedikase në hartën e P. Coronellit (Venecia, 1697)

Grb družine grofov Albanese / Stema e familjes së kontëve Albanese

Grb družine grofov
Albani / *Stema
e familjes
së kontëve Albani*

»Calle Albanese«

Albaniensis-in. Sipas kësaj familjeje, gjegjësisht prezencës së familjeve shqiptare në Kopër është emërtuar njëra nga rrugët e qytetit (Calle Albanese).

DRUŽINA GROFOV BRATI

Stara plemiška družina Brati, ki se je naselila v Kopru v 13. stoletju, ovenčana z naslovom grofov, je izumrla leta 1848. Leta 1329 sta v Kopru živel ser **Gregorio in Sardo de Brati**. Že od leta 1338 so bili lastniki fevda v Siparju (Umag) in ga leta 1552 prepustili grofom Rota iz Momjana. V koprski Plemiški svet so bili sprejeti 28. aprila 1423

in bili vključeni v seznam naslovnega plemstva leta 1431 z **Gasparjem de Bratisom**. Beneška republika je Bratijem leta 1725 znova potrdila grofovski naslov, leta 1802 pa so jih avstrijske oblasti ponovno izvolile v koprski Plemiški svet. Patriarh Gregorio di Montelongo (1251-1269) je zastavil **Albericu Bratiju** graščino sv. Jurija v Laymisu. **Anselmo in Giovanni Brati** sta bila vicedomina Kopra (ok. 1495). Ob koncu dvajsetih let 17. stoletja je bil za krajše obdobje na spisku plačanih uradnikov koprške zastavljalnice (*Monte di Pietà*) tudi draguljar (*gioieler*) **Gaspero Brati**, z nalogo ocenjevalca vrednosti zastavljenih draguljev, zlatih in srebrnih predmetov. To delo je opravljal do svoje smrti leta 1630. Grofica Brati, poročena s Carlom Combijem, je bila ena najbolj prikupnih in izobraženih dam v Kopru ter je posedovala palačo v četrti sv. Klare. Z grofom Carlom Combijem sta imela sinova Francesca in Carla Combija. Zadnji predstavnik rodbine, ki je izumrla leta 1848, je bil grof **Giovanni Antonio Brati**, ki je poročil Mario Simonetti in bil leta 1802 sprejet v koprski Plemiški svet.

FAMILJA E KONTËVE BRATI

Familja e vjetër fisnike, e vendosur në Kopër në shekullin 13 dhe e kurorëzuar me titullin e kontëve, u shua më 1848. Më 1329 në Kopër kanë jetuar Gregorio dhe Sardo de Brati. Që nga viti 1338 ata ishin pronarë të feudit në Sipar (Umag), të cilin më 1552 ua lëshuan kontëve Rota nga Momjani. Në Këshillin e Fisnikëve të Koprit u pranuan më 28 prill 1423 dhe ishin futur në listën e fisnikërisë titullare më 1431 me Gasper de Brati-n. Republika venedikase ua vërtetoi sërish Bratëve titullin e kontëve më 1725, ndërsa pushteti austriak i rizgjodhi përsëri më 1802 në Këshillin e Fisnikëve të Koprit. Patriku Gregorio di Montelongo (1251-1269) ia dorëzoi Alberic Bratit kështjellën e Shën Gjergjit në

Grb družine grofov Brati /
*Stema e familjes
së kontëve Brati*

Laymis. Anselmo dhe Giovanni Brati ishin vicedomina të Koprit (rreth vitit 1495). Nga fundi i viteve të njëzeta të shekullit 17, një kohë të shkurtër ishte në listën e zyrtarëve të paguar të entit të hipotekës së Koprit (Monte di Pietà) edhe argjendari (gioiellero) Gasper Brati, me detyrën e vlerësuesit të gurëve të çmuar nën hipotekë, të gjësendeve të arta dhe të argjendta. Këtë detyrë e ka kryer deri në vdekjen e tij, më 1630. Kontesha Brati, e martuar me Carlo Combin, është njëra nga zonjat më e çmuar dhe më e arsimuar në Kopër, dhe posedonte pallatin në lagjen e Shën Klarës. Me kontin Carlo Combi patën dy djemë Francescun dhe Cariko Combin. Përfaqësuesi i fundit i farefisit, që u shua më 1848 ishte konti Giovanni Antonio Brati, që u martua me Maria Simonettin dhe u pranua më 1802 në Këshillin e Fisnikëve të Koprit.

DRUŽINA GROFOV BORISI

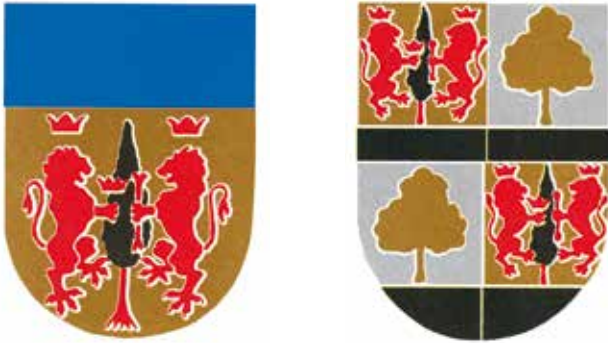
Stara družina Borisi ovenčana z grofovskim naslovom izhaja iz Bara (Antivari) in je bila sprejeta v koprski Plemiški svet leta 1617, leta 1725 pa se vpisala na seznam naslovnih grofov v Istri z odobritvijo Beneške republike. Uporabljali so privednik de. Tudi avstrijski cesar Franc I. je v 19. stoletju tej družini priznal naslov grofov in plemičev. Začetnik njihovega rodu na istrskih tleh je **Bernardo Borisi**, ki naj bi si že leta 1595 pridobil fevd Fontane pri Vrsarju. **Bernardo Borisi** (1503)

Palazzo Pallati Brati / Callegheria-Čevljarska ulica

Grb družine grofov Brati / Stema e familjes së kontëve Brati, Agrarne reforme

Grb družine grofov Borisi / Stema e familjes Borisi

je bil majordom in svetovalec pri vojvodi Vlaške in Transilvanije ter konjeniški general vladarja Moldavije. **Bernardo Borisi** je bil leta 1602 kapitan v Motovunu (Istra). **Giacinto Borisi** je bil vrhovni pomorski poveljnik, »Capitano generale da Mar« leta 1690. **Marc'Antonio Borisi** je bil veliki dragoman, *dragomano grande*, ki je celih 36 let zvesto služil Beneški republiki, vendar je svojo kariero končal nasilne smrti, ko so ga po pogajanjih na turški Porti, kjer je preveč goreče zagovarjal interese *Serenissime*, ob izhodu iz dvorane pričakali in zadavili. Med koprskimi plemiči, ki so v začetku 19. stoletja prostovoljno vstopili v c.k. avstrijsko armado, zasledimo tudi grofa **Giuseppeja Borisija** pok. Bernarda, ki je služil v istrskem bataljonu pod komando majorja Lazzaricha, grofa **Francesca Borisija**, njegovega brata s činom c.k. kapitana, ki je umrl na svoji posesti v Fontanah in grofa **Marc'Antonia Borisija**, prvega poročnika lovcev, ki je umrl v Bujah. Omeniti velja še **Marc'Antonia**, prostovoljca pri obrambi Benetk leta 1848-49 in **Armanda**, gledališkega igralca italijanskega jezika in beneškega dialekta, ki je umrl leta 1943.

Borisiji so bili dejavni tudi v nekaterih koprskih bratovščinah, zlasti v bratovščini Križanega s sedežem v cerkvi sv. Tomaža. Leta 1709

Palača Borisi, tolkač na vratih in maskeron / Pallati Borisi, trokači në derë dhe maskeroni

Bar (Antivari) v upodobitvi Donata Bertellija leta 1574 / Tivari (Antivari) në panoramën e Donat Bertellit, 1574

je bil **Nicolò Borisi** izbran za providurja bratovščine in skrbel za procesijske sveče, nato pa v letih 1763/64 za gastalda te bratovščine, katere člani so nosili črne kute in med drugim skrbeli za pripravo umirajočih na onstransko življenje, poleg tega pa so imeli tudi nalogo, da so pospremili zapornike, torej grešnike na njihovo zadnjo pot. Leta 1679 so se s poroko **Elisabette Borisi** z grofom **Andreom Tiepolom**, povezali s to pomembno in vplivno koprsko vejo ugledne beneške rodbine Tiepolo, ki si je svojo palačo zgradila v mestni četrti sv. Klare. V zakonu z **Elisabetto Borisi** so se jima rodile hčerke: Giustina, Maria in Saffira. Od teh se je Maria leta 1710 poročila z Dionisijem Gravisijem, tako da se je sorodstvo razširilo še na to najuglednejšo koprsko plemiško družino.

Sorodstveno povezanost z Brutiji, ki so se z letom 1575 ustalili v Kopru, dokazuje poroka **Giacome Bruti s Pietrom Borisijem**, nekako v osemdesetih letih 16. stoletja. Sicer pa so se Borisiji sorodstveno znova povezali z Brutiji leta 1781, ko je 24. septembra prišlo v cerkvi Karmelske Matere božje do poroke **Agostina Brutija**, Barnabovega sina in **Cattarine Borisi**, hčerke Francesca Borisija. Leta 1807 je sledila še poroka **Barnabe Brutija** z grofico **Santo Borisi**, hčerko Bernarda Borisija in so se stare vezi med obema družinama ponovno utrdile.

FAMILJA E KONTËVE BORISI

Familje e vjetër e kurorëzuar me titullin e kontëve. Prejardhjen e ka nga Tivari (Antivari) dhe u pranua në Këshillin e Fisnikëve të Koprit më 1617, u regjistrua në listën e kontëve titullarë në Istër,

Proçelje palaçe Borisi / Fasada e pallatit Borisi

me lejen e Republikës së Venedikut në vitin 1725. Përdornin përemrin de. Edhe perandori austriak Franci I në shekullin 19 ia njohu familjes titullin e kontëve dhe fisnikëve.

I pari i farefisit të tyre në territorin e Istrës ishte **Bernardo Borisi**, që e kishte fituar që nga viti 1595 feudin Fontane pranë Vërsarit. **Bernardo Borisi** (1503) ishte majordom dhe këshilltar i vojvodës së Vllahisë dhe Transilvanisë, si dhe gjeneral i kalorësisë i sunduesit të Moldavisë. **Bernardo Borisi** në vitin 1602 ishte kapiten në Motovun (Istra). **Giacinto Borisi** në vitin 1690 ishte oficer suprem i detarisë "Capitano generale da Mar".

Marc' Antonio Borisi ishte dragoman i lartë, dragomano grande, që plot 36 vjet i shërbeu me besnikëri Republikës së Venedikut, mirëpo karrierën e vet e përfundoi me vdekje të dhunshme, kur pas negociatave në Portën turke, ku i mbronte me të gjitha fuqitë interesat e Serenissimës, gjatë daljes nga salla e presin dhe e mbysin. Ndër fisnikët e Koprit, që në fillim të shekullit të 19u futën vullnetarisht në armatën perandorake - mbretërore (p.m.) austriake, e hasim edhe kontin **Giuseppe Borisin**, e të ndjerit Bernardit, që shërbente në batalionin

istriian nën komandën e major Lazzarichit, kontin **Francesco Borisin**, vëllain e tij me gradën e kapitenit p.m., që vdiq në mallin e vet në Fontana si dhe kontin **Marc' Antonio**, vullnetarin në mbrojtjen e Venecisë në vitet 1848-49, dhe **Armandin**, aktorin e teatrit të gjuhës italiane dhe dialektit venedikas, që vdiq më 1943.

Borisët ishin aktivë edhe në disa shoqëri të Koprit, në veçanti në Shoqërinë e të Kryqëzuarit me seli në kishën e Shën Tomës. Më 1709 **Nicolo Borisi** u zgjodh providur i Shoqërisë dhe kujdesej për qirinj për procesione, ndërsa në vitet 1763/64 gastald të asaj shoqërie, anëtarët e së cilës vishnin veladonë të zezë dhe përpos tjerash kujdeseshin për përgatitjen e njerëzve në agoni të vdekjes për jetën e amshueshme, dhe e kishin për detyrë edhe t'i përcillnin të burgosurit, pra mëkatarët në rrugëtimin e tyre të fundit. Në vitin 1679, me martesën e **Elisabetta Borisit** me kontin **Andrej Tiepolon** u lidhën me degën e Koprit të familjes venedikase të rëndësishme dhe me ndikim - Tiepolit, që e ndërtoi pallatin e vet në lagjen e qytetit Shën Klara.

Në martesën me **Elisabeta Borisin** u lindën vajzat: Guistina, Maria dhe Saffira. Prej tyre Maria

Palača Tiepolo-Gravisi / Pallati Tiepolo - Gravisi

u martua më 1710 me Dionis Garvisin, kështu që farefisi u zgjerua edhe në familjen më në zë fisnike të Koprit.

Lidhjet farefisnore me Brutët, që u përqendruan më 1575 në Kopër i vërteton martesat e **Giacome Brutit me Pietro Borisin**, diku në vitet e tetëdhjeta të shekullit të 16. Përndryshe Borisët u lidhën përsëri me Brutët në vitin 1781, kur më 24 shtator në kishën e Nënës Karmeliane të Zotit erdhi deri te martesat e **Agostino Brutit të birit të Barnabit me konteshën Santa Borisi**, bijën e Bernard Borisit, dhe kështu i përforcuan sërish lidhjet e vjetra në mes të dy familjeve.

DRUŽINA GROFOV BRUNI

Stara plemiška družina Bruni, ki se je naselila v Koprū ob koncu 16. stolecja izhaja iz Bara (Antivari) in se je v času viteza **Brunija** uvrstila v koprski Plemiški svet. Njegov brat **Giovanni Bruni** je bil je nadškof v Ulcinju (1581). Iz te družine izhaja tudi pesnik **Antonio Bruni**.

Grb družine Bruni / Stema e familjes Bruni

FAMILJA E KONTËVE BRUNI

Familje e vjetër fisnike, e vendosur në Kopër në fund të shekullit të 16 nga Tivari (Antivari). Në kohën e kalorësit Bruni u rëndit në Këshillin e Fisnikëve të Koprit. Vëllai i tij **Giovanni Bruni** ishte arqipeshkëv në Ulqin (më 1581). Nga kjo familje është edhe poeti **Antonio Bruni**.

DRUŽINA CARPACCIO

Družina Carpaccio se je iz Benetk preselila v Koper na prehodu iz 15. v 16. Stolecje. Začetnik koprskve veje je znani slikar Vittore Carpaccio, čigar dela še danes krasijo koprsko stolnico. Njegov sin Benedetto je tudi bil uveljavljen slikar. Družina je izumrla leta 1817 s smrtjo Antonia Carpaccia (1743-1817), koprskega literata, člana rimskih Arkadov ter drugih literarnih društev, bolj znanega s psevdonomom Carippo Megalense.

FAMILJA CARPACCIO

Familja Carpaccio u shpërngul nga Venecia në Kopër në kapërcimin e shekullit 15 në shekullin 16, i pari i degës së Koprit të kësaj familjeje është piktori i njohur **Vittore Carpaccio**, veprat e të cilit edhe sot e zbukurojnë katedralen e Koprit. I biri i tij, **Benedetto**, ishte gjithashtu piktor i çmuar. Familja u shua më 1817 me vdekjen e Antonio Carpaccit (1743-1817), literatin e Koprit, anëtarit të Arkadave Romake dhe shoqërive tjera letrare, të njohur më mirë me pseudonimin Carippo Megalense.

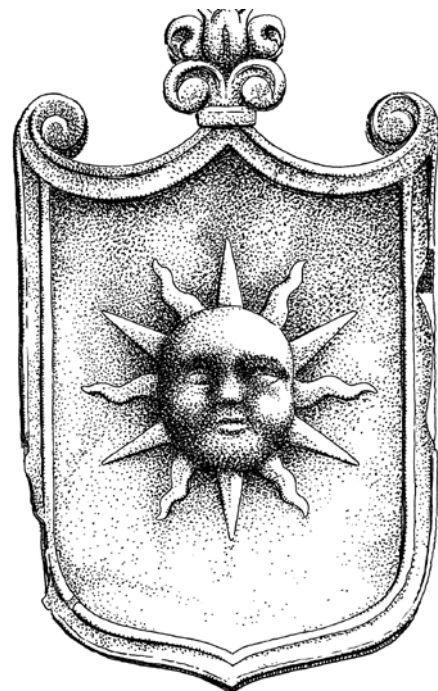
Hiša v kateri je živel Carpaccio /
Shtëpia në të cilën jetoi Carpaccio

Madona na prestolu s svetniki slikarja Vittoreja
Carpaccia iz leta 1516 (Stolnica Koper) /
Madona në fron me shenjtorët, e piktorit Vittore
Carpacci, e vitit 1516 (Katedralja e Koprit)

Kolona sv. Justine / Kolona e Sh. Justinës

Sonce - grb Kopa / Dielli - stema e Koprit

Gani Llalloshi
Drevo žvljenja
Druri i jetes
300x145 cm
Akril&Platno
2013

Gani
Llalloshi
Ptiç Zogu
300x145 cm
Akril&Platno
2013

Gani Llalloshi je umetnik mnogoterih obrazov. Po svoji zunanji podobi je zvest slikarstvu, a v skritem jedru družbeno kritičen ter s konceptualističnim pristopom mehko aktivističen. Na tokratni razstavi v Galeriji Franciškanskega samostana sv. Ana v Koperu bodo pod naslovom NOSTALGIJE na ogled njegova najnovejša dela, s katerimi se v spominu vrača v svoje rodne kraje.

Iz spomina izbral čilim, tipično balkansko preprogo kakšne je izdelovala njegova mati. Eno mu je ob koncu študija tudi podarila. Tako kot Prust, ki je vstopal v svoje spomine prek okusa piškotov, je tudi pogled na preprogo Llalloshiju predstavljala vrata, skozi katera je iz spominov stkana utopična slika vstopala v sedanost.

A vendar slike, s katerimi umetnik gledalca popolje v svet nostalgije, niso nostalgične, temveč razgaljajo nostalgijo samo.

Čilimi kot formalni okvir se resnično pretvori v vrata, prehod, prisotni predmet, ki prepušča oddaljene podobe v sedanost. S preproge je povzet vzorec iz albanske tradicije in upodobljen v bordurah slik. Tako je s tehniko mimikrije umetnik ustvaril iluzijo preproge na steni, a zgodba o preprogi se v tem okviru konča. Zdaj pridejo na vrsto iluzije...

Gani Llalloshi është një artist me shumë fytyra. Nga vet imazhi i tije i jashtëm është një piktor besnik, në thelb kritik shoqëror dhe me qasje konceptualiste aktivist i butë.

Në Ekspozitën në Galerinë e Manstirin Françeskanë Shën Ana në Koper me titull NOSTALGIE, prezenton punët më të reja me të cilat kthen kujtimet nga vendlindja e tij.

Nga kujtesa ka përzgjedhur çilimin tipik ballakanik, të ngjajshëm me ate që thurte nëna e tij. Një të tillë ajo i dhuroi me të përfunduar studimet.

Ashtu si Prusti që thellohej në kujtimet e tij me shijimin e biskotav, edhe shiqimi në çilim Llalloshit i prezenton dyert nëpërmjet të cilave nga kujtimet është e thurur piktura utopike

që kalon në prezent. Mirpo pikturat me cilat artisti shiquesin e qon në boten nostalgjike, nuk janë nostalgjike por demaskojne nostalgjinë. Çilimi si korrnizë formale vërtete shfaqet si portë, kalim, objekt prezent, nga i cili imazhet e largëta dalin në pah. Nga çilimi është repliku modeli i ornamentit nga tradita shqipetare dhe është portretizuar si rreth në pikturë. Kështu, me teknikën e mimikëris artisti ka krijuar iluzionin e çilimit në mur. Në këtë kontekst, tregimi në lidhje me çilimin mbaron. Tani, e kanë radhën iluzionet...

tekst: Vasja Nagy, likovni kritik, kurator

Biografija / Biografia

Gani Llallosi je rojen leta 1965 v Prištini (Kosovo). Po končani Akademiji za likovno umetnost v Prištini, kjer je na oddelku za slikarstvo (prof. N. Salihamenxhiqi) diplomiral leta 1989, je na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost leta 1991 zaključil še slikarsko specialko pri profesorju Andreju Jemcu ter leta 1993 grafično specialko pri profesorju Lojzetu Logarju. Kot študent štipendist DAAD je v letih 1997/98 študiral na HDK v Berlinu. Od leta 1990 je član DSLU. Živi in dela v Piranu.

Gani Llallosi u lind më 8 Maj 1965 në Prishtinë (Kosovë). Pas diplomimit në Akademinë e Arteve të Bukura në Prishtinë, ku ne drejtimin e pikturës te profesor N. Salihamenxhiqi u diplomua në vitin 1989, në Akademinë e Arteve të Bukura në vitin 1991, ai ka përfunduar studimet posuniversitare për pikturë te Profesor Andrei Jemec dhe ne vitin 1993 grafiken te profesor Lojze Logar. Si bursistë nga DAAD në 1997/98 studioi në HDK në Berlin. Që nga viti 1990 është anëtar i ZDSLUI. Ai jeton dhe punon në Piran.

Nagrade / Shperblimet

1989 - Salon Mladi ZDUK, Pristina (Kosova)
1991 - Majski Salon ZDSLUI, Ljubljana
1992 - Ex tempore, Piran
2002 - Ex tempora, Piran
2012 - Grand Price, Piran

Literatura

- **De Brutis, Augustinus:** *Sacrae Constitutiones Justinopolitanae Dioecesis quas in sua prima Synodo In Cathedrali Ecclesia diebus 6. 7. 8. Majii 1737, promulgandas curavit Illustrissimus, & Reverendissimus in Christo Pater D. Augustinus Co: De Brutis Episcopus Justinopolitanus, Comesque Antignani &c.*, apud Stephanum Monti, Venetiis 1738.
- **De Brutis, Augustinus:** *Appendix in Synodo Dioecesana Justinopolis Jussu Illustrissimi, ac Reverendissimi D. D. Episcopi Augustini Co: De Brutis*, v: *Sacrae Constitutiones Justinopolitanae Dioecesis* [...], apud Stephanum Monti, Venetiis 1738.
- **Capodistria [Comune]:** *Per la Magnifica Città di Capodistria C: Monsignor Vescovo Brutti*, [Capodistria post 1745].
- **Bonzio, Giuseppe:** *Ne' funerali dell' Illustriss., e Reverendiss. monsig. Agostino conte Bruti vescovo di Capodistria. Orazione di Giuseppe Bonzio detta il di 7. Settembre dell' Anno 1747*, appresso Francesco Storti, in Venezia 1748.
- **Venturini, Domenico:** *La famiglia albanese dei conti Bruti*, Parenzo 1905.
- **De Totto, Gregorio:** *Il patriziato di Capodistria*, Parenzo 1939.
- **Cherini, Aldo & Paolo Grio:** *Le famiglie di Capodistria: notizie storiche ed araldiche*, Trieste 1998.
- **Cherini, Aldo & Paolo Grio:** *Bassorilievi araldici ed epigrafi di Capodistria dalle origini al 1945*, Trieste 2001.
- **Decarli, Lauro:** *Caterina del buso: Capodistria attraverso i soprannomi*, Trieste 2003.
- *L'Albania veneta: la Serenissima e le sue popolazioni nel cuore dei Balcani*, Milano 2012 (Patrimonio Veneto del Mediterraneo).
- *Palača in družina Bruti v Koprju: s knjižnimi deli škofa Agostina grofa Brutija = Il palazzo e la famiglia Bruti a Capodistria: coi libri del vescovo Agostino conte Bruti* (ur. P. Štoka), Koper = Capodistria 2014 (Bibliotheca iustinopolitana n. 6).

**PALAČA
PALAZZO**

BRUTI

ANNI 300 LET

